

De
vergeten
spionne

SARAH STEELE

De zoektocht naar een begaafd pianiste die mensenlevens
redde tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Proloog

Londen, 1 maart 1941

Ze haalde een pakje sigaretten uit haar handtas en ging op de rand van het bed zitten. Ze kruiste haar lange benen en trok haar zijden sjaal los. Ze inhaleerde de onbekende Engelse tabak en verlangde naar Gauloises, die haar herinnerde aan de bistro's in het oude gedeelte van Parijs, waaruit ze nog maar een paar dagen geleden was vertrokken. Ze schopte haar schoenen uit en wreef over haar vermoeide voeten. De kunstzijden kousen die ze voor een klein vermogen op de markt had weten te vinden, waren een enorme verbetering vergeleken met de beenmake-up van Elizabeth Arden die in Frankrijk voor dertig franc per flesje aan vrouwen werd verkocht.

De geribbelde beddensprei, die vol brandgaatjes van sigaretten zat en dezelfde vuilgroene kleur had als de rivier die door deze stad stroomde, voelde ruw aan onder haar hand. Ze dacht terug aan de afgelopen paar dagen en het moment waarop ze in deze groezelige uithoek van Londen was gearriveerd. Het oversteken van de demarcatielijn naar het vrije gedeelte van Frankrijk was door haar contacten in de hogere kringen in Parijs vergemakkelijkt, maar ze was nu nog stijf van de tocht over de Pyreneeën naar Spanje in een vrachtauto met belabberde vering. Ze had sjofele kleding geleend en op haar persoonsbewijs stond dat ze als secretaresse voor een bedrijf werkte dat in auto-onderdelen handelde. Toen ze de papieren had ingepakt die ze voor de ontmoeting nodig had, was er in de kleine koffer, die nu in de afgesloten kledingkast verstopt

was, niet meer genoeg ruimte geweest voor andere kleding, dus ze had ervoor gezorgd dat haar rode Molyneux-mantelpak schoon bleef. Ze was niet van plan er morgenochtend op haar afspraak uit te zien als een van de vluchtelingen die negen maanden geleden Parijs hadden verlaten.

Bruin getinte olieverfschilderijen met montere plattelandsstaferelen maakten haar alleen nog maar somberder, en het dienblad met een bord koud geworden vleesproduct en onherkenbare groentepuree stond onaangeroerd waar het dienstmeisje het had neergezet. Alsof ze het kon vergeten, was er kruiselings op elk ruitje van het schuifraam plakband aangebracht, als een grimmige herinnering aan het feit dat Londen het doelwit was van een aanhoudende reeks bombardementen door de Duitse *Luftwaffe*. Ze had zelf de kapotte winkelruiten gezien, de naakte paspoppen die zonder armen of benen op het trottoir lagen, en de vrouwen die op de rokkende hopen stenen en metaal stonden die eens hun huizen geweest waren en in de verte staarden.

Ze voelde even in de zak van haar jasje aan het boekje dat ze de volgende dag bij zich hoorde te hebben. Toen maakte ze de ceintuur los, deed de knoopjes open en streek de plooiën in de bijpassende rok glad. Het rode mantelpak met de bijpassende gleufhoed van Rose Valois was een gedurfde keuze geweest, maar ze was eraan gewend mooi gemaakte kleding te dragen, als een soort harnas.

Ze drukte haar sigaret uit in een gehavende, glazen asbak met *Welkom in Londen* erop en deed de met kwastjes versierde lamp op het nachtkastje uit, waarna ze naar het raam liep. De oude waakhond achter de balie zou straks vast op de deuren kloppen om de gasten duidelijk te maken dat ze de verduisteringsgordijnen dicht moesten doen. Waarom Herr Hitler dit foielelijke gebouw wilde bombarderen was haar een raadsel, maar ze wierp nog een laatste blik op Londen, voordat ze zichzelf afsloot voor de nacht daarbuiten.

Over de donkere, kletsnatte straat brachten bussen de laatste

kantoorbeambten naar huis. Er klonk een laag gebrom, dat langzaam luider werd, en al gauw verscheen een half dozijn bommenwerpers van de RAF boven de sperballonnen die over de stad de wacht hielden. Het gevreesde luchtalarm ging af en felle lichtbundels schenen kriskras door het luchtruim, op zoek naar vijandelijke bommenwerpers. Uitkijkposten aan de kust hadden waarschijnlijk de eerste golf Heinkels gezien die elke nacht over Het Kanaal vlogen. Het was angstwekkender in Londen dan ze had gedacht. Straks zouden alleen nog geüniformeerde mannen en ontheemden op straat zijn, dacht ze, terwijl ze een eenzame militair nakeek die doelbewust over het trottoir liep. In de kop van zijn pijp gloeide tabak.

Ouders dreven haastig hun kinderen in pyjama naar het metrostation, met gasmaskers bungelend om hun nek. Ze vroeg zich af of van de hotelgasten verwacht werd dat ze ook naar de schuilkelders gingen. De afgelopen nachten waren de bommen vooral in het East End en het havengebied gevallen, maar niemand kon voorspellen wat vanavond het doel zou zijn.

Ze hoorde het gedreun van naderende vliegtuigen en toen ze opkeek zag ze, gevangen in een van de dwalende lichtbundels, een Duitse bommenwerper. Leden van de luchtbeschermingsdienst schreeuwden waarschuwingen en zetten die kracht bij met schelle alarmfluitjes, terwijl overal in de stad granaten ontploften. Tussen de ontploffingen door vulde een gierend geluid de stilte, waarna ze even werd verblind door felle lichtflitsen een paar straten verderop. Ze hield haar handen tegen haar oren vanwege het oorverdovende gedreun, maar toch hoorde ze de klap van de lamp die van het nachtkastje viel, het gegil buiten op straat en de loeiende sirenes van brandweerwagens, die kriskras door de stad reden.

‘Iedereen naar de kelder,’ riep een stem in de gang. Er werd wild op de deuren gebonsd en de hotelgasten liepen haastig de trap af naar beneden. Ze kon nergens heen zonder de koffer die in de kleerkast verstopt was, maar toen ze die

wilde pakken, herinnerde ze zich dat ze de deur van de kast op slot had gedaan. ‘Merde,’ mompelde ze. Ze had haar leven op het spel gezet voor de informatie die in de koffer verstopt zat en daarom zou ze die nu niet bij een bombardement verloren laten gaan. Ze zocht in haar handtas naar de sleutel en begon net in paniek te raken toen ze zich herinnerde dat het dienstmeisje, toen ze het dienblad met het avondeten kwam brengen, per ongeluk de stoel waar haar handtas aan hing had omgegooid. De sleutel moest eruit gevallen zijn. Ze knielde neer op de vloer en liet haar handen over het vloerkleed glijden. Plotseling werden de ramen achter haar naar binnen geblazen, en een oorverdovende explosie deed het gebouw schudden. Instinctief beschermde ze haar hoofd met haar armen en rolde ze zich op in een foetushouding, terwijl glassplinters door de kamer vlogen, gevolgd door een dikke stofwolk en een hete, stinkende rook, die al gauw haar longen vulde.

Het gebroken skelet van het huis begon harder te kraken, en ze wist dat ze eruit moest. Ze kwam wankelend overeind en zag de balken langs het plafond boven haar doorbuigen. De bom moest heel dichtbij zijn ingeslagen. Door de steeds breder wordende scheuren in het plafond zag ze vlammen, maar de deur werd geblokkeerd door grote brokken metselwerk die naar beneden gevallen waren en haar vluchtroute versperden.

Ze had geen andere keuze dan te springen. Hoestend door de scherpe rook bond ze de zijden sjaal voor haar mond en probeerde het zware schuifraam open te krijgen, dat door vele lagen verf dichtgeplakt zat. De meeste ruitjes waren kapot, maar de houten glasroeden waren als tralies, waardoor ze zichzelf niet in veiligheid kon brengen. Ze greep de stoel voor de kaptafel en sloeg ermee tegen het stugge latwerk van het oude raam, tot ze net voldoende ruimte had om zich er doorheen te wringen. Buiten ging ze op haar hurken op de hoge, brede rand voor het raam zitten. Beneden op straat

was het een chaos. Het trottoir lag bezaaid met puin van de bovenverdiepingen. Om hulp roepen had geen zin. Niemand zou haar horen door het geklingel van de brandweerwagens en de kakofonie van de almaar voortdurende luchtaanval.

Even sloot ze haar ogen en stelde ze zich voor dat ze op de duikplank zat van het Piscine Molitor. De zon brandde op haar blote schouders en beneden haar klonk het geluid van spelende Parijzenaren. Ze hoefde alleen maar te springen.

1

Londen, juni 1997

Amy duwde zichzelf overeind. Haar hart bonsde, terwijl de laatste flarden van de nachtmerrie verdwenen. Het was nu een jaar geleden, maar nog zag ze in haar slaap de beelden die ze overdag uit haar hoofd kon zetten. Ze had voldoende afleiding, nu ze in haar eentje een huishouden runde en voor haar dochtertje moest zorgen, en haar werk bracht rust en orde in de chaos van haar nieuwe leven.

Naast zich hoorde ze zacht ademen, en toen ze zich omdraaide zag ze het roodblonde haar van haar dochtertje op Michaels kussen uitgespreid. Met haar sproetige wangen was ze een miniatuurversie van haar moeder. Amy wist dat ze op een gegeven moment iets moest doen aan het feit dat Holly weigerde in haar eigen bed te slapen. Ze was al vijf en Michael was al bijna een jaar geleden gestorven, maar het gaf hun beiden troost om tegen elkaar aan te kruipen en elkaar te steunen in het donkerst van de nacht.

‘Ik wil niet naar school, mama,’ zei Holly, terwijl ze in haar ogen wreef.

‘Het moet, lieverd.’ Amy gaf haar een zoen op haar kruin. ‘En ik moet gaan werken.’

‘Maar ik heb buikpijn.’

Elke ochtend hadden ze hetzelfde gesprekje. Amy wist dat Holly zich wilde verstoppen voor de wereld omdat ze verdrietig was, niet omdat ze buikpijn had, maar de wereld ging door en zij moesten mee. Ze had keer op keer met Holly’s juf gepraat, en ze hadden besloten dat ze iets moesten bedenken

wat het meisje leuk vond. Ze nodigde kinderen uit om te komen spelen, hoewel Holly hen negeerde als ze er waren. Ze wilde alleen maar bij Amy zijn. De hele tijd.

Maar Amy was juist degene die moeite had gehad met het ouderschap, terwijl Michael helemaal in zijn element was geweest als vader. Als hij niet moest repeteren, kon hij overdag thuis zijn. Dan verschoonde hij luiers, hielp in de peuterspeelzaal, en stond hij bij school te wachten, terwijl Amy naar haar werk ging. Als Michael 's avonds moest optreden in het theater, rondde zij Holly's dag af. Dat was een perfecte taakverdeling geweest, maar vorig jaar waren zowel de routines als de regels op de schop gegaan.

Ze zag Michaels veelbetekenende blik al voor zich, toen ze de gezonde muesli had verruild voor de mierzoete ringetjes die Holly zo graag lustte, en zelf gesmeerde boterhammen voor voorverpakte snacks. 'Je hebt het recht niet om ons in de steek te laten en me dan ook nog een schuldgevoel te bezorgen omdat ik het niveau heb verlaagd,' mompelde ze. Ze had het opgegeven en chocolademelk ingeschonken in plaats van vruchtensap, op voorwaarde dat Holly haar schooluniform aan zou doen.

Ze keek op de klok in de keuken. Half acht, en ze was nu al uitgeput. Hiermee vergeleken stelde een dagje op het werk niks voor.

'Wel wel, daar hebben we Holly Novak,' zei Claire in haar zacht Ierse tongval toen ze de voordeur opendeed. 'Loop je vandaag met ons mee naar school?'

Holly verstopte zich achter Amy's benen, terwijl ze met haar versleten knuffelkonijntje langs haar neus wreef.

'Misschien gaan we wel iets eerder, dan kunnen we nog even naar het park,' zei Claire. Ze hield haar hoofd schuin, waarbij haar donkere bob scheef om haar hoofd hing.

Amy kende die glimlach – die gebruikte Claire ook om Amy over te halen even iets te komen drinken, mee te gaan

naar de bioscoop, of even te praten en eens lekker een potje te huilen.

Amy voelde dat het meisje zich een beetje ontspande en zag een kans om zonder drama te ontsnappen. ‘Ga je de eendjes voeren?’ vroeg ze aan Claire.

‘Zeker. En er liggen boterhammen met pasta op de keukentafel.’

Amy zuchtte. ‘Al lag er een hele berg snoep op tafel, dan vond ik het nog prima.’

‘Snoep?’ zei Holly zacht, en ze draaide om Amy’s benen heen tot ze er aan de voorkant tegenaan leunde.

‘Ga maar pakken, lieverd,’ zei Amy, terwijl ze Holly een zoen op haar kruin gaf. Het meisje trok haar hand uit die van haar moeder en glipte Claire voorbij naar de keuken, waar Claires dochter Susie en een buurjongetje wild heen en weer renden, met Disney-jurken en overblijfselen van het kerstspel over hun schooluniformen heen. ‘Nogmaals bedankt hiervoor. Ik zou niet weten wat ik moest doen als jij me niet hielp Holly naar school te krijgen, nu Michael er niet is.’

‘De andere moeders missen hem ook op het schoolplein. Hun dag duurt minstens een halfuur langer nu hij er niet is om een praatje mee te maken.’

Amy glimlachte. ‘Waarom zou je iets kort zeggen als het ook lang kan? Hij was echt geboren voor het toneel. Maar goed, echt bedankt. Ik meen het.’

‘Graag gedaan. Net als Michael heb ik geen fatsoenlijke baan. Ik moet pas om tien uur op het werk zijn.’ Ze keek omlaag naar een veeg boter op haar linnen schort. ‘En ik heb tot die tijd nodig om de boel te fatsoeneren.’

‘Weet jij nog waarom ik niet ook een baan heb gekozen als kunstbeheerder?’

‘Omdat jij gewoon ontzettend goed bent in wat je doet, en omdat er maar weinig banen zijn voor aftaaiers zoals ik. Ze redt het wel,’ zei Claire toen ze Amy bezorgd zag kijken

naar Holly, die zich een beetje afzijdig hield van de andere kinderen. ‘Heb je even tijd voor een kopje thee?’

Amy schudde haar hoofd. Ze had een lange dag voor de boeg, en was bovendien niet in de stemming voor een diepzinnig gesprek – de prijs voor een kopje Engelse melange. ‘Ik moet er vandoor.’

‘Kom je dan vrijdag eten? Maak je geen zorgen – David kookt, dus je krijgt geen tosti. We krijgen een paar mensen te eten. Misschien is het wel goed voor je om wat nieuwe mensen te spreken.’ Claire keek even naar Amy’s verschoten zwarte rok en Doc Martens, en haar rossige haar, dat in een slordige paardenstaart samengebonden was. ‘Misschien kun je iets leuks aan doen – je verwaarloost jezelf een beetje. Holly kan blijven logeren, dus je kunt gerust iets drinken. Wat denk je ervan?’

‘Ik weet het niet...’ Amy wist dat Claire alleen maar wilde helpen, maar ze was er nog niet aan toe om zich weer tussen de inwoners van Chiswick te mengen.

‘Het zijn niet alleen stellen,’ ging haar vriendin verder. ‘En nee, ik probeer je niet aan iemand te koppelen.’

‘Dat is je geraden ook,’ glimlachte Amy. ‘Ik zal erover denken.’

‘Oké. Een fijne dag. Ik hoop dat je iets interessants ontdekt.’

Amy keek even door de gang. Ze wist dat ze er maar op moest vertrouwen dat haar dochter best een aardige dag zou hebben op school en zij een goede dag op het werk, waar ze interessante dingen zou ontdekken. Claire maakte elke dag hetzelfde grapje als ze wegging, maar het was een beknopte, maar redelijk nauwkeurige omschrijving van Amy’s werk als historisch archiefbeheerder.

Ze keek naar Holly, die op een afstandje stond te kijken naar de drukke boel in de keuken. Ze wilde wel meedoen, maar was vergeten hoe. Even keek ze naar haar moeder. Amy zocht kort in haar zak naar haar mobiel, maar bedwong de neiging naar haar werk te bellen en te zeggen dat ze ook

buikpijn had. Ze draaide zich om en veegde de tranen uit haar ogen. Claire deed de deur achter haar dicht.

‘Heb je die lijst bekeken?’

Amy keek op van het getypte memorandum dat ze had zitten lezen, met de eerste kop koffie van die dag in haar hand. Eleanor kwam naast haar zitten in de drukke personeelskamer, terwijl haar lange oorbellen zachtjes tinkelden.

Twee keer per jaar maakte de overheid documenten openbaar, en als die door de afdeling collectiebehoud waren beoordeeld, hersteld en gecatalogiseerd, kon het personeel deze nieuwe vensters op het recente verleden onderzoeken. Amy liet haar ogen over de standaard overheidsdocumenten gaan die volgens de normale regels waren vrijgegeven, of waren achtergehouden tot de dood van de in het document vermelde personen, of waarvoor een specifieke tijdsduur was verstreken. Sommige van de nieuw vrijgegeven documenten van de Geheime Dienst dateerden uit de Tweede Wereldoorlog, en Amy vroeg zich af of ze deze dag vrij kon maken. Ze moest een werkgroep voorbereiden en wat aantekeningen maken voor een vergadering over een museumtentoonstelling die binnenkort georganiseerd zou worden, maar het kon allemaal wachten.

Eleanor tikte met haar bril op een van de namen op de lijst. ‘Ik had nooit gedacht dat ik die voor mijn pensioen nog eens zou zien.’

‘Niemand wist of ze überhaupt wel bestond,’ zei Amy. ‘Weten we al iets meer over haar identiteit?’

Eleanor schudde haar hoofd. ‘Nog niet. Collectiebehoud heeft niets gevonden waarmee ze haar konden identificeren, maar wij gaan de documenten natuurlijk nog een keer helemaal uitpluizen.’

‘Als we concreet bewijs vinden dat ze geen verzinsel was om de Duitsers te treiteren, zou dat voor vandaag al genoeg zijn.’

‘Zullen we onze afspraak van straks maar annuleren?’ vroeg Eleanor. ‘Ik heb zo het gevoel dat je het vandaag druk gaat krijgen. Wil je dat ik vanmiddag dat radio-interview doe?’

‘Zou je dat willen doen?’ vroeg Amy. Ze herinnerde zich opeens weer dat ze na de lunch bij de BBC werd verwacht om een kort interview op te nemen over een agent van de *Special Operations Executive* over wie pas een grote film gemaakt was.

‘Laat dat maar aan mij over.’

‘Wil jij niet als eerste dit document doorkijken?’

‘Nee, dit is jouw project. Je had al zo veel werk gestoken in die tentoonstelling over vrouwelijke geheim agenten toen...’ Ze aarzelde.

‘Ik snap het, Eleanor. Het helpt echt om weer terug op het werk te zijn.’ Amy waardeerde de vriendelijkheid van de oudere vrouw die haar vijf jaar geleden had aangenomen. Waarschijnlijk zag ze een jongere versie van zichzelf in Amy’s toewijding om de menselijke verhalen achter de feiten te vinden.

‘Mooi.’ Eleanor aarzelde. ‘Ik weet dat het zwaar voor je is geweest de afgelopen tijd, maar ik zou het geweldig vinden als je hiermee weer hoge ogen zou gooien. Ik weet dat het in eerste instantie niet de bedoeling was om dit werk te gaan doen, maar je bent er wel heel erg goed in.’

‘Hoe bedoel je?’

Eleanor glimlachte. ‘Ik heb je cv echt bekeken, hoor. Je zit niet drie jaar op het conservatorium om historicus te worden.’

Amy was verrast. Ze was aangenomen op basis van de studie geschiedenis die ze had gedaan toen ze behoefte had gehad aan een abrupte koerswijziging. Men had haar aangeraden af te studeren op archiefbeheer, dus dat had ze gedaan. Ze had gedacht dat haar vroegere leven op de achtergrond zou blijven, waar het hoorde, en had altijd zorgvuldig vermeden Eleanor te vertellen over de pijnlijke afslagen en kronkels in haar weg bij de muziek vandaan. Amy wilde niet dat mensen dachten dat haar werk een soort troostprijs was – het was

haar passie, een roeping, een voorrecht. ‘Je weet toch wel dat ik dit werk heel graag doe?’ vroeg ze.

‘Natuurlijk. Ik zou alleen zo graag willen dat je weer gaat stralen.’

Amy was het beu dat allerlei mensen meenden te weten wat het beste voor haar was. Eleanor, Claire, Holly’s juffen... zelfs Michaels ouders zeiden voortdurend dat Holly wel wat meer tijd met hen kon doorbrengen, om Amy de rust te geven die ze niet wilde.

‘Bedankt,’ zei ze, ‘maar het gaat best, echt waar.’

Ze keek Eleanor na toen ze wegliep. Ze voelde zich op eens erg kwetsbaar door de verwijzing naar haar vroegere leven. Als Michael er niet weer over was begonnen, zouden ze die laatste dag misschien geen ruzie hebben gehad, en nu mogelijk de rest van hun leven samen nog voor zich hebben. Instinctief wreef ze over het litteken op haar handpalm, een oude tic die altijd naar boven kwam bij herinneringen aan haar vroegere leven.

Amy had al lange tijd een levenspartner gehad toen ze twintig jaar geleden in een rokerig café halsoverkop verliefd werd op een ruigarige student aan de toneelschool, die het helemaal niet erg vond dat hij altijd op de tweede plaats zou komen. Muziek was zozeer onderdeel van Amy’s leven dat het was alsof ze een tweelingzus had. Haar hoofd en handen zaten altijd vol met noten, die gewoon omhoog kwamen borrelen. Het feit dat Michael haar zo van ganser harte steunde, en regelmatig in een hoekje van een repetitieruimte zat te doen alsof hij teksten leerde, zodat ze niet alleen naar huis hoefde te lopen, maakte dat ze alleen nog maar meer van hem hield. In plaats van in haar schaduw te zitten mokken, was hij trots geweest op haar verhoogde status aan de Academie voor Uitvoerende Kunsten waar ze samen gestudeerd hadden, ook toen haar prijzen en beurzen ten deel vielen, zowel in eigen land als internationaal. Haar nonchalante Keltische schoonheid had ongetwijfeld een rol gespeeld voor een

kleine, onafhankelijke platenmaatschappij die hoopte haar rossige lokken en sproetige gezichtje te kunnen inzetten in hun marketingcampagne voor een opname van onbekende, twintigste-eeuwse, Franse pianomuziek. Het had jaren gekost voordat ze had geleerd dit allemaal achter te laten en een nieuw leven te beginnen, en het gesprekje met Eleanor had het delicate evenwicht waar ze elke dag mee leefde, verstoord.

Amy dwong zichzelf een paar keer diep adem te halen, voordat ze de documenten opvroeg die tientallen jaren stof hadden liggen vergaren op een plank bij Buitenlandse Zaken. Ze merkte dat haar gedachten meteen verschoven van haar eigen leven naar de geheimen die ze misschien zou ontdekken over een van de meest succesvolle, maar mysterieuze spionnen uit de Tweede Wereldoorlog.

Ze stond op het punt geheim agente Colette te ontmoeten.

2

Amy hield van de rust in de studiezaal voor het personeel, waar haar collega's documenten bestudeerden of stil achter microfichelezers zaten te werken. Dit was het kloppende hart van hun kantoor, waar de directe interactie met de stemmen uit het verleden plaatsvond. Op deze plek begreep ze waarom ze geschiedenis had gekozen als alternatieve carrière.

Ze vertelde verhalen met muziek, had haar docent gezegd, en na het ongeluk had hij geprobeerd haar ervan te overtuigen de studie orkestdirectie op te pakken, waar haar talent op een grotere schaal kon worden toegepast. Maar Amy was onvermurwbaar: als ze niet meer kon spelen zoals eerst, dan kon muziek geen deel meer uitmaken van haar leven. Hij had het begrepen, en geopperd dat ze haar nieuwsgierigheid naar verborgen verhalen misschien kon inzetten bij een studie geschiedenis. Het was een geniaal idee geweest en Amy had een nieuwe passie gevonden.

Hoewel ze de kick van het optreden miste, was het opwindend om contact te hebben met het verleden door middel van documenten, persoonlijke brieven en overheidsdocumenten. Elke opmerkelijke of bloederige gebeurtenis en elke mijlpaal in de geschreven geschiedenis was te vinden op de kilometerslange archiefplanken, of het nou een verslag was van een bijeenkomst van de suffragettes, de details van koloniale overdrachten in het Verre Oosten, de bijzonderheden van een koninklijke bruiloft of documenten die betrekking hadden op de *National Health Service*.

Haar hart ging sneller kloppen toen ze de archiefdoos voor zich op tafel opende en de map erin zag liggen. *GEHEIM*

stond er in dikke, rode letters op gedrukt, met daarnaast de datum waarop het document was vrijgegeven. Op de voorkant zat met plakband een papiertje met de handgeschreven naam van het onderwerp:

*Geheim Agente 'Colette', Secret Intelligence Service
Sectie VIII, Franse Divisie*

Amy kon nog steeds niet geloven dat ze het fysieke bewijs voor zich had dat agente Colette niet alleen echt had bestaan, maar een actieve rol had gespeeld bij de verzetsactiviteiten van de Geheime Inlichtingendienst. Haar werk was zo undercover geweest dat ze bijna een mythische figuur geworden was, en haar correspondentie met Londen zo strikt vertrouwelijk, dat sommige leden van Churchills oorlogskabinet zelfs niet eens van haar bestaan afwisten. Naar verluidt had ze inlichtingen doorgespeeld die hadden geleid tot de verwoesting van Duitse wapenfabrieken en kustversterkingen, en tot vertraging bij de inzet van langeafstandsraketten, waarmee Duitsland het vasteland van Europa nog langer in zijn greep had kunnen houden.

Hoewel de Special Operations Executive na de oorlog ontbonden was en veel agentgegevens uiteindelijk beschikbaar gesteld waren, bleven dossiers over de staf van de Geheime Intelligentedienst in de Tweede Wereldoorlog dun gezaaid. Veel van die dossiers werden nog steeds bewaard door Buitenlandse Zaken onder de naam MI6, die na de oorlog algemeen bekend werd. Dat een dossier zoals dat van geheim agente Colette beschikbaar kwam, gebeurde maar zelden.

Amy knoopte voorzichtig het lint om de dikke map los en klapte die open. Boven op de officiële brieven en memoranda, verslagen en beschrijvingen lag een plastic hoesje met de foto van een vrouw in een dunne couturejurk, haar slanke figuur tegen een achtergrond van spiegels en kroonluchters. Ze had een onberispelijk Hollywoodkapsel en een driehoekig gezicht, met een beetje een weemoedige glimlach en een ont-

wapenende, openhartige blik in haar grote ogen. Amy vroeg zich af hoe iemand die zo mooi was zo lang onopgemerkt kon opereren, maar misschien had haar schoonheid de vijand verblind, zodat ze alleen zagen wat ze wilden zien.

Een voor een haalde Amy de documenten uit de map. De eerste paar dunne blaadjes waren verslagen van andere geheim agenten in het veld, die ‘Colette’ aanbevalen voor actieve dienst. Een officier die ‘Torenvalk’ heette, had een brief geschreven aan Sir Richard Tremayne, Stafofficier Opleidingen, met het voorstel dat zijn niet nader geïdentificeerde troef de operaties in Parijs zou overnemen en de SIS haar een formele opleiding zou aanbieden. Een contactpersoon op hoog niveau in Parijs had interesse getoond met haar samen te werken, op voorwaarde van absolute anonimiteit. Daarna las ze een paar brieven waarin plannen werden gemaakt voor haar vervoer naar Londen, en een paar paniekerige berichten dat haar aankomst in Whitehall in maart 1941 was vertraagd vanwege een bombardement. Alle verwijzingen naar haar echte naam waren met een dikke, zwarte pen doorgehaald.

Ze las verslagen over Colettes training in morse en zelfverdediging, gevolgd door doktersverklaringen over het herstel van een hoofdwond die ze tijdens het bombardement had opgelopen, en een beoordeling van een psychiater over haar geschiktheid als geheim agente. Amy bestudeerde bonnetjes van kleding – 1 zijden blouse met Franse naden, 1 set ondergoed, 1 rood mantelpak, gerepareerd – en de Colt .38-revolver die aan haar was verstrekt. Behalve drie miljoen Franse francs contant geld, vervalste identiteitspapieren en de mogelijkheid zich te vermommen, had ze natuurlijk ook een radiozender en -ontvanger gekregen.

Colette was in juni 1944 naar Parijs teruggegaan met haar zaken op orde. Brieven van de boekhoudafdeling bevestigden dat haar maandelijks salaris van dertig pond en vijf shilling rechtstreeks overgeboekt zou worden naar een school in Surrey, waarvan Amy wist dat daar Joodse kinderen waren

opgevangen die uit Europa waren ontsnapt. In een kopie van haar testament stond dat haar bezittingen verdeeld moesten worden tussen haar nicht, die ze als executeur had aangesteld, twee andere vrienden en de dochter van een gezin dat Goldmann heette. Een kopie van de officiële geheimhoudingsplicht was ondertekend in een onleesbaar handschrift, in het bijzijn van Stafofficier Sir Richard Tremayne. Daarna volgde een formulier van de luchtmacht met informatie over haar vlucht naar Frankrijk en de succesvolle parachutedropping.

Verslagen van terugkerende geheim agenten, waaronder Torenavalk, wierpen licht op de activiteiten van agente Colette, en zo nu en dan was er correspondentie tussen haar en haar zaakofficier, Verity Cooper, waaruit een duidelijke genegenheid bleek. *Mijn lieve peetmoeder*, stond er altijd boven aan Colettes brieven, en uit de verslagen bleek dat ze elkaar soms via een Lysander-verkenningsvliegtuig cadeautjes stuurden: luxeartikelen zoals zeep en parfum, thee en kousen. Er was zelfs een keer een bosje Franse irissen over Het Kanaal gestuurd. Brieven van en aan Tremayne en het ministerie van Oorlog spraken van succesvolle luchtaanvallen, gebaseerd op informatie die via Colettes netwerk was aangeleverd.

Er zat niets in de map van na januari 1944, maar toen Amy het laatste papier oppakte, zag ze een envelop met *Kapitein-Vlieger Alec Scott, 614de Squadron*, in Colettes handschrift. Er zat een briefje aan vast, waarop stond: *Overhandigen bij overlijden*. De envelop was voorzichtig geopend door de conservators en Amy haalde de opgevouwen brief eruit en legde die voor zich op tafel.

De eerste zin was een verzoek om begrip van een vrouw die haar geliefde moet verlaten om te kunnen gaan vechten voor haar land. Zoals wel vaker gebeurde, voelde Amy zich een beetje ongemakkelijk, alsof ze inbreuk maakte op een intieme relatie. Bovendien troffen de onuitgesproken afscheidswaarden haar persoonlijk, en ze vouwde met trillende handen de brief vlug weer op. De plotselinge, pijnlijke herinnering

aan haar eigen onvolkomen afscheid drong zich aan haar op. De laatste keer dat ze Michael had gezien, was hij het huis uit gelopen, te boos om te ontbijten. Te boos om het met een zoen weer goed te maken. Te boos om zich om te draaien en zijn hand op te steken, en zij was te boos geweest om 'ik hou van je' te zeggen. Of zelfs maar 'tot straks'. Ze voelde tranen in haar ogen prikken en wreef ze vlug weg, terwijl ze om zich heen keek en maar hoopte dat haar collega's dit zeldzame blijk van emotie niet hadden opgemerkt. Door sterk te blijven lukte het haar elke dag uit bed te komen, naar haar werk te gaan, Holly op te voeden, te eten, en te leven, maar iets in deze brief had het evenwicht verstoord.

Ze deed de brief terug in de envelop en dwong zichzelf weer terug in de rol als historicus. Ze vroeg zich af waarom de brief nooit afgeleverd was. Waren Colette en haar piloot gelukkig herenigd, wat haar en Michael was ontzegd? 'En zij leefden nog lang en gelukkig' zou zo nu en dan toch nog wel mogelijk zijn?

Amy had wel genoeg gezien voor vandaag. Ze was te zeer van slag om Colettes papieren op professionele wijze te onderzoeken. Ze had opeens een grote behoefte om Holly te zien, die nu waarschijnlijk wel weer uit school zou zijn en terug bij Claire. Ze moest naar huis om een stil plekje te vinden waar ze haar verdriet de vrije teugel kon geven. Ze legde het dossier op het gedeelte van de planken dat aan haar toegewezen was, pakte haar spullen en liep het gebouw uit. De frisse bries speelde met het water dat de randen van het hoekige gebouw verzachtte.

Ze had het gevoel dat het ontdekken van het verhaal van agente Colette op meerdere manieren een uitdaging voor haar zou blijken te zijn.

'O, Amy, wat vervelend,' zei Claire, terwijl ze een doos tussens naar haar toe duwde over een tafel die bezaaid lag met waskrijtjes.

‘Je zult het wel stom vinden dat ik zo zit te grienen om een brief van vijftig jaar geleden. En zelfs maar om één regeltje uit die brief. Het raakt me gewoon opeens. Ik dacht dat ik het wel aan kon, maar...’ Ze maakte de zin niet af en depte haar vochtige wangen met een tissue.

‘Het geeft niet. Je mag het zo nu en dan best eens even laten merken. Bovendien zag ik zodra je binnenkwam dat er iets was.’ Claire kneep even in de hand van haar vriendin. ‘Het gaat niet alleen om die brief, of wel? Je hebt eigenlijk nooit echt gepraat over wat er die ochtend gebeurde, voordat Michael vertrok. Geen wonder dat je hierdoor van slag bent.’

Amy snoot haar neus en glimlachte. ‘Je bent hier echt goed in.’

Holly zat voor de televisie in een hoek van de kamer, maar keek naar haar moeder. ‘Het is niks, lieverd,’ zei Amy. ‘Ik was verdrietig over iets op het werk.’ Ze wendde zich weer tot Claire. ‘Gaat ze altijd voor de tv zitten als ze hier is?’

Claire haalde haar schouders op. ‘Soms speelt ze met Susie, maar alleen als ik me er niet mee bemoei. Maar goed, het is Blue Peter, dus leerzaam en ontspannend tegelijk. En als ze thuiskomt, kan ze leuk een klerhanger voor je knutselen.’

‘Misschien moet ik Susie vaker bij ons uitnodigen.’

‘Ik heb een beter idee. Nodig mij maar wat vaker uit, dan neem ik haar wel mee.’

‘Touché.’

‘Ik wil alleen maar helpen, weet je. David en ik vinden het lastig om je zo te zien. Dit is toch geen leven?’

‘Als je Michael niet kunt terughalen, kun je verder niet veel doen denk ik.’

‘Ik kan ervoor zorgen dat kinderen van vijf groenten gaan eten, maar ik kan geen wonderen doen. Er moet iets zijn waardoor je levenslust weer terugkomt. Kun je niets met die piano die Michael voor je geregeld had?’

Amy schudde haar hoofd. ‘Dat is het laatste wat zou helpen. Daar kregen we juist ruzie om.’

Claire sloeg een hand tegen haar voorhoofd. ‘Wat een suferd ben ik. Een clubje om mee te gaan joggen dan?’

‘Nu zeg je echt belachelijke dingen.’

‘Ga je met mij mee naar yoga?’

‘Ik ben zo gespannen dat ik zou breken.’

‘Golfen?’

Amy lachte. ‘Dan moet ik wel helemaal levensmoe zijn.’

Claire leunde achterover en haalde haar vingers door haar donkere, glanzende haar, waar nog maar een paar grijze haren in te zien waren. ‘Vertel dan nog maar eens over die spionne.’

‘Agente Colette?’

‘Precies. Je zei dat je niet weet waarom die brief niet aan haar piloot is gegeven.’

‘Ik neem aan dat het niet gebeurd is omdat ze elkaar teruggevonden hebben en het niet nodig was.’

Claire zette haar ellebogen op tafel, bijna in een besmeerde boterham. ‘Precies. Dat neem je aan. Maar stel nou dat je het eens precies gaat uitzoeken?’

‘Dat weet ik niet, hoor. Ik heb daar niets mee te maken.’

‘Je hebt er wel mee te maken. Jij bent...’ Ze leunde achterover, terwijl ze zocht naar de juiste woorden. ‘Jij onderzoekt het verleden. Ben je ook niet een klein beetje nieuwsgierig naar wat er verder nog in die brief staat? Wil je niet weten wat er is gebeurd met de spionne en de piloot? Het is als een oorlogsfilm met een open einde. Ik vind het reuzespannend. Lees het dan voor mij, als je het zelf niet wilt weten.’

Amy aarzde. Ze was natuurlijk wel nieuwsgierig, maar de brief had haar geschokt door de indringende toon en het verdriet dat erin doorklonk. Ze had zichzelf niet de kans gegeven om meer te doen dan het catalogiseren van het dossier van geheim agente Colette. Maar de brief was niet alleen maar een stuk papier – hij hoorde bij een liefdesverhaal tussen twee echte mensen die in een gevaarlijke situatie waren terechtgekomen en elkaar hadden moeten loslaten. ‘Ik weet het niet...’

Claire pakte haar hand. ‘Kom op. Misschien helpt het jou wel als je iemand anders’ verhaal kunt afsluiten.’

‘Jij geeft het niet zomaar op, hè?’ zei Amy, terwijl ze even in Claires hand kneep.

‘Nooit. Dus geef maar gewoon toe. Lees de brief uit, anders laat ik je nooit meer met rust.’

Het was laat in de middag en er hing een duidelijke vrijdagmiddagsfeer in de studiezaal. Personeelsleden fluisterden over hun plannen voor het weekend en er waren al wat stoelen leeg van mensen die een trein eerder naar huis hadden genomen. Amy had die middag wat aantekeningen gemaakt aan de hand van Colettes wervingsdocumenten en andere informatie uit de voorbereidingsfase. Ze had bewust vermeden naar de brief te kijken, die achter in de dossiermap gestoken was. Maar toen ze aan het einde van de middag haar spullen opruimde, trok de envelop toch weer haar aandacht. Claire had gelijk: een brief die nooit verstuurd was, vormde een open einde. Ze keek nog eens naar de naam die op de envelop stond. Stel nou dat Alec Scott nog leefde? Stel dat zijn familie verlangde naar de afsluiting die de brief zou kunnen brengen?

Niemand was ermee geholpen als ze bleef weigeren om de brief te lezen, dus Amy gaf toe aan haar nieuwsgierigheid en haalde de envelop tevoorschijn, voordat ze weer op andere gedachten zou komen.

De eerste zin was nog net zo krachtig en emotioneel als ze zich herinnerde, en de rest van de brief sprak van een vrouw die gedwongen was haar identiteit voor haar geliefde geheim te houden, maar die verlangde naar de kans om haar daden te verklaren, die mogelijk verdacht leken voor iemand die zich niet bewust was van haar status als geheim agente. Had Alec ooit de waarheid ontdekt? Of was hij gestorven terwijl hij het ergste over haar geloofde?

Amy liep terug naar haar bureau en belde een ex-collega, die nu op het ministerie van Defensie werkte. ‘Heb jij mis-

schien toegang tot de lijst met luchtmachtpersoneel na 1919?’ vroeg ze. ‘Ik ben op zoek naar de nabestaanden van...’ ze keek nog eens naar de envelop, ‘kapitein-vlieger Alec Scott. Hij zat in april 1941 bij het 614de squadron.’ Ze wachtte geduldig en glimlachte toen ze antwoord kreeg. ‘Echt? Dat zou geweldig zijn. Ja, fax het maar door.’

Even later had ze een papier in haar hand. *Mrs. Verity Cooper*, stond erop. *Chalcot Crescent 72, Primrose Hill*.

De naam van zijn zus klonk vaag bekend. Waar had ze die eerder gezien? Amy bladerde in haar aantekeningen en daar stond het. Kapitein Verity Cooper, zaaksofficier van geheim agent Colette, bleek de zus te zijn van Colettes geliefde. Had Verity Cooper geweten dat ze de derde partij was in een driehoek met een luchtmachtpiloot, een Franse spionne en een SIS-officier?

Amy was aan dit onderzoek begonnen om een familie het einde van een oorlogsverhaal te vertellen, maar nu leek ze iets te hebben ontdekt wat veel ingewikkelder was. Ze pakte Kelly's Directory en liet haar vinger over de bladzijde met Coopers glijden, tot ze tot haar verbazing een W. en V. Cooper vond aan Chalcot Crescent. Dat moest wel hetzelfde huishouden zijn. Daar, verborgen in het volle zicht, was de vrouw die tot de zomer van 1944, toen Duitsland zich terugtrok, had geholpen geallieerde spionnen in Frankrijk op te leiden en alles voor hen te regelen. Maar in tegenstelling tot Vera Atkins van de Special Operations Executive, wier reputatie ook na de oorlog voortduurde, was de staf van de SIS, zoals Verity Cooper, na de oorlog erg lastig te traceren. Amy had foto's gezien van vrouwelijke werknemers die voor de laatste keer bij Bletchley Park vertrokken, en had zich afgevraagd of het deze vrouwen niet zwaar zou vallen Enigmacodering in te ruilen voor het huishouden. Was voormalig kapitein Cooper een van de vrouwen geweest die een tevreden huisvrouw geworden was, zoals de reclame uit de vijftiger jaren wilde doen geloven?

Ze pakte de telefoon weer en belde Claire. ‘Ik heb een naaste bloedverwant gevonden,’ zei ze. ‘Ze leeft nog.’

‘Waar wacht je dan nog op?’ Claire moest schreeuwen om boven de kinderen uit te komen, die met veel lawaai stoom afbliezen, zoals elke vrijdagavond. ‘Bel haar dan op.’

Verity Cooper was vast een bejaarde, kwetsbare vrouw die waarschijnlijk niets moest hebben van schokkende mededelingen per telefoon. Daarom ging Amy aan haar bureau zitten en tikte een brief, waarin ze vertelde dat er documenten aan het licht waren gekomen over haar familie tijdens de Tweede Wereldoorlog. Als mevrouw Cooper meer informatie wilde, zou Amy haar graag willen ontmoeten.

Terwijl ze de rivier overstak en naar huis liep, zonder te letten op fietsers en automobilisten die graag naar huis wilden, bleven Colettes woorden als een bedwelmende geur om haar heen hangen. De kracht van haar liefde was in al die tijd niet verminderd. Wat moest je beginnen met liefde die niet meer ontvangen kon worden? Amy voelde zich vaak overweldigd door gevoelens voor Michael, maar ze wist dat die gevoelens geen doel hadden, dat er niemand was om ze te ontvangen. Zou ze ooit een manier vinden om te leven zonder de pijn van het verlies?

MET HAAR PIANOMUZIEK BESPEELT ZE NAZI- OFFICIEREN, MAAR HOELANG HOUDT HAAR VERZETSLIED STAND?

Parijs, 1941. Een Britse spionne met de bijnaam 'Agent Colette' doet zich voor als pianiste in de bezette Franse hoofdstad. Met haar grote talent weet ze zich bij de meest hooggeplaatste Duitse officieren een weg naar binnen te spelen. Ondertussen dreigt het net zich rondom haar te sluiten. Wanneer het gevaar haar van alle kanten omgeeft, ziet ze zich gedwongen alles op het spel te zetten.

Londen, 1997. Ooit was ze een begaafd pianiste met een liefdevolle man. Nu is Amy een alleenstaande moeder die zich stort op haar baan als archivaris. Wanneer ze documenten in handen krijgt van een bijzondere oorlogsspionne, is Amy vastbesloten om haar verhaal boven tafel te krijgen. Zelfs als dat betekent dat ze ook met haar eigen verleden in het reine moet zien te komen.

Sarah Steele werkte jarenlang in de uitgeefwereld voor ze zelf besloot een boek te schrijven. Eerder verscheen haar historische roman *Het kersenspoor* in Nederland, die net als *De vergeten spionne* over de Tweede Wereldoorlog gaat.

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT

9 789029 1734127

